

ต้นไม้ล้มข้างทางหลังฝนตก...เหตุสุดวิสัย หรือป้องกันได้??

เคยสงสัยกันมั๊ยครับว่า ต้นไม้ริมทางหลวงใครเป็นผู้ดูแล และหากระหว่างเดินทางสัญจรไปมา ต้นไม้นั้นล้มทับรถของเรา ใคร? จะเป็นผู้รับผิดชอบ...

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าให้ฟังกันในวันนี้เป็นเรื่องของผู้ฟ้องคดีได้ขับรถยนต์มาตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ตอนสุโขทัย – พิษณุโลก เพื่อกลับบ้านที่จังหวัดสุโขทัย ขณะที่ขับรถยนต์อยู่บนเส้นทางดังกล่าวปรากฏว่าต้นหางนกยูงใหญ่ซึ่งขึ้นอยู่ในร่องระบายน้ำด้านซ้ายของทางหลวงได้ล้มทับรถยนต์ของผู้ฟ้องคดีทำให้รถยนต์ได้รับความเสียหายและผู้นั่งในรถยนต์ได้รับบาดเจ็บ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องกรมทางหลวงให้รับผิดชอบค่าเสียหาย

ข้อเท็จจริงก็คือ วันที่เกิดอุบัติเหตุสภาพอากาศปกติ ไม่มีฝนตกหรือพายุลมแรง แต่ก่อนวันเกิดเหตุมีฝนตกหนักติดต่อกัน 2 วัน สภาพของต้นหางนกยูงที่พิพาทมีขนาดใหญ่ ไม่ตั้งตรง เอนเข้าหาถนนมีโอกาสสูงที่กิ่งไม้จะหักหรือต้นไม้โค่นล้ม และผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่าได้ตรวจดูแลรักษาต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ริมทางหลวงที่เกิดเหตุและริมทางหลวงทุกสายทั่วประเทศอย่างสม่ำเสมอ

กรณีจะถือเป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่? โดยมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้นิยามคำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควรอันพึงคาดหมายได้จากบุคคลในฐานะและภาวะเช่นนั้น

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า จากภาพถ่ายเห็นได้ว่าต้นหางนกยูงใหญ่ซึ่งขึ้นริมทางหลวงในบริเวณที่เกิดเหตุเป็นต้นไม้ใหญ่ที่มีลักษณะไม่ตั้งตรง แต่เอนเข้าหาถนนทั้งสองฝั่ง รากจึงไม่ยึดติดพื้นดินและโค่นล้มได้ง่ายกว่าต้นไม้ที่ตั้งตรง ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงทางหลวง รวมถึงต้นไม้ที่ขึ้นในเขตทางหลวง และยังคงป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอันที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ทางหลวงด้วย จึงควรตรวจดูแลรักษาต้นไม้เหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มักมีพายุลมแรง อาจทำให้กิ่งไม้หักหรือต้นไม้โค่นล้มลงบนทางหลวงเป็นอันตรายต่อผู้สัญจรไปมาได้ เมื่อต้นไม้ที่โค่นล้มทับรถของผู้ฟ้องคดีเป็นต้นหางนกยูงขนาดใหญ่ที่มีสภาพสมบูรณ์ไม่ผุกลวงและเป็นการโค่นล้มลงทั้งต้น ทั้งขณะเกิดเหตุไม่มีฝนตกหรือพายุลมแรง ซึ่งเหตุที่ต้นหางนกยูงโค่นล้มดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการที่ฝนตกหนักในช่วง 2 วันก่อนเกิดเหตุ ทำให้ดินอ่อนตัว

แม้ผู้ถูกฟ้องคดีจะอ้างว่าได้ตรวจและดูแลรักษาต้นไม้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการตรวจและดูแลรักษาต้นไม้บริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดฝนตกหนักในทันที ทั้งที่ผู้ถูกฟ้องคดีน่าจะคาดการณ์ได้ว่าหลังจากฝนตกหนัก ต้นไม้ใหญ่ริมทางหลวงที่มีลักษณะเอนเข้าหาถนนมีโอกาสสูงที่กิ่งไม้จะหักหรือต้นไม้โค่นล้มทับทางเป็นอันตรายต่อผู้สัญจรไปมาได้ เหตุที่ต้นไม้ล้มทับรถยนต์ของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นภัยพิบัติที่อาจป้องกันได้ หากผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลความปลอดภัยในบริเวณทางหลวงแผ่นดินได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแห่งพฤติการณ์ กรณีที่เกิดขึ้นจึงย่อม “มิใช่เหตุสุดวิสัย” เนื่องจากภัยธรรมชาติตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีกล่าวอ้างแต่อย่างใด

กรมทางหลวง จะต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีหรือไม่?

กรณีดังกล่าวถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติและเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายจากการกระทำละเมิดให้แก่ผู้ฟ้องคดี พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันเกิดเหตุเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.459/2554)

คดีนี้เป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนว่า จะต้องระแวดระวัง เอาใจใส่ และป้องกันมิให้เกิดปัญหาขึ้นตลอดเวลา ดังเช่นคดีนี้หากกรมทางหลวงได้มีความระแวดระวัง รับผิดชอบอันอาจเกิดขึ้นจากต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นอยู่ริมทางหลวง ซึ่งมีลักษณะเอนเข้าหาถนนก็ควรที่จะจัดการตัดโค่นเพื่อป้องกันมิให้เกิดอันตรายกับผู้สัญจรไปมาเพราะไม่ว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจะเป็นเหตุ “สุดวิสัย” หรือ “ป้องกันได้” ที่สุดก็คือความสูญเสียนั่นเอง... !!

นายปกครอง